

СТАНОВИЩЕ

от

проф. дпн Милен Замфиров

На дисертационен труд на тема: „Характеристика на нагласите у учителите към децата със специални образователни потребности в условията на приобщаващото образование “

Докторант: Анна Цацарели

Научен ръководител: проф. д-р К. Караджова

1. Общо описание на представените материали.

Със заповед на ректора на Софийски университет съм определен за член на научно жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема:“ *Характеристика на нагласите у учителите към децата със специални образователни потребности в условията на приобщаващото образование*“, разработен от Анна Цацарели, редовен докторант по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика), обучение на английски език, с научен ръководител проф. д-р Катерина Караджова за присъждане на научна образователна степен,, доктор“.

Представеният от Анна Цацарели комплект материали е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав в СУ „Свети Климент Охридски“.

2.Оценка на актуалността и значимостта на изучавания проблем.

Дисертационният труд е насочен към интересен и значим проблем, който придобива особена актуалност в условията на приобщаващото образование. Това е проблемът за отношението на учителите към децата със СОП, независимо от вида и степента на нарушенията. В конкретния случай се акцентира върху ролята на учителите за реализиране на идеята за социалното приобщаване на всички деца като глобална ценност в общата образователна среда.

От тази гледна точка темата е съвременна и значима.

3.Оценка по формални показатели

Като обем, структура и съдържание рецензираната дисертация отговаря на изискванията за придобиване на ОНС „доктор“.

Дисертационният труд е разработен върху 183 страници, от които 13 са приложения. Състои се от въведение и две части, като първата част включва теоретичния анализ, а втората част представлява дизайна на експерименталното изследване и анализа на първичните данни. Отделно са структурирани заключението и препоръките за изследванията в перспективен план.

В увода се представят най - важните моменти от дисертационната разработка, като се акцентира върху значимостта за приобщаващото образование.

В теоретичната част докторантката центрира своето внимание върху парадигмата „увреждания“ и „специалните образователни потребности,“ като за целта използва редица европейски и световни нормативни документи. Успоредно с това тя прави и исторически преглед на концепцията за развитието на специалното образование и анализира възможностите на децата с различни увреждания да се обучават и приобщават. На този фон докторантката задълбочено и професионално представя съвременната законодателна рамка за специалното образование в Гърция и Европа. Оценявам високо факта, че г-жа Анна Цацарели прави преглед на съвременните изследвания в България, свързани с приобщаващото образование и представя възгледите на редица български учени и техните приноси за обучението на децата със специални образователни потребности. В тази част се разглежда и динамиката в развитието на нагласите към децата с увреждане в исторически аспект, така и факторите, които влияят върху формирането на нагласите на учителите към децата със СОП.

4.Анализ на експерименталните резултати

Богатият теоретичен анализ, както и прецизните обобщения са добра основа за провеждането на значимо експериментално изследване.

Втората част представя дизайна на експерименталното изследване. Целта и задачите са адекватни на изследвания проблем. Хипотезите на брой четири са насочени към определяне на някои основни компоненти на приобщаващото образование като ползите от него, възгледите на учителите, образователните стратегии и потребностите на учителите.

Извадката изследвани лица е от 123 учители, от които 43 мъже и 80 жени. В качеството на експериментална методика е използван адаптиран психологически въпросник. За анализа на резултатите са използвани програмите SPSS24 и Excell. Данните са подложени на описателен статистически анализ.

Паралелно с количественото изследване се провежда и качествено. Основен акцент тук докторантката поставя върху включването в изследователския инструментариума на нов смесен изследователски подход, който позволява да се направи допълващо качествено изследване и анализиране, т.е. освен количествената интерпретация тя прави и качествена.

Чрез експерименталните изследвания и последвалите анализи бяха потвърдени някои от формулираните хипотези. Ще отбележа факта, че в процеса на експерименталното изследване се потвърди наличието на положителни нагласи у учителите към идеята за съвместното обучение, независимо от съществуващите ограничения.

5.Изводи и приноси от изследването

Приемам реалността на описаните приноси моменти, но ще очертая и някои, които увеличават стойността на дисертационния труд.

5.1. Богатия теоретичен анализ, който е съществена предпоставка за добра експериментална работа;

5.2. Аргументирано предложение за допълнително обучение на учителите и подкрепа от образователните институции с цел оптимизиране на приобщаващото образование;

5.3. Развитие и обогатяване на проблематиката, свързана с нагласите на учителите към децата с увреждания;

5.4. На преден план докторантката извежда идеята за ползите от съвместното обучение при децата с и без увреждания.

6. Коментари и препоръки:

6.1. Смятам, че структурата би могла да се прецизира. Вместо две части с отделни параграфи в тях би могло да бъдат три глави плюс изводи и препоръки.

6.2.Предлагам на докторантката да доразвие въпроса, свързан с ползите от приобщаващото образование за децата със СОП и тези без СОП.

7.Оценка на автореферата и публикациите.

Авторефератът е разработен върху 71 страници и отговаря на изискванията за написването на такъв труд. Той дава съществена информация както за теоретичните разработки, така и за проведените експериментални процедури. В автореферата са представени лаконично, но точно най-важните моменти от дисертационния труд.

Докторантката има четири самостоятелни публикации, което е достатъчно за допускане до публична защита.

8. Заключение

Въз основа на всичко положително, описано в моето становище, мога категорично да заявя, че обсъжданият труд има своите качества и достойнства и предлагам на уважаемото научно жури да гласува с положителен вот за присъждането на Анна Цацарели на образователна и научна степен „доктор“ по Педагогика (Специална педагогика).

02.2026

Проф. дпн Милен Замфиров